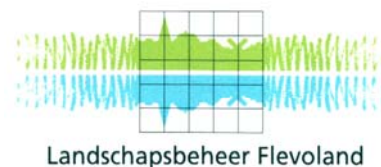

Arboplan van aanpak voor de Bosrandwerkgroep

Inhoud	Pagina
1. Inleiding	2
2. Risico's volgens de risico-inventarisatie en -evaluatie (ri&e)	3/4
3. Adviezen voor veilige werken	4
4. Begeleiding en toezicht	4/5
5. Instructie, voorlichting en scholing	5
6. Persoonlijke beschermingsmiddelen	5
7. Gereedschap	5
8. Registratie en analyse	5/6

Samenstellers

Dit plan is geschreven op basis van het Arboplan voor het kronkelveld en het handboek *Arbo in het Nederlandse landschap* van landschapsbeheer Nederland

Aanpassing: Bosrandwerkgroep, 9 oktober 2004 Almere door Johannes Battjes

Aanpassing: Bosrandwerkgroep, 17 november 2004 Almere door Edith Shehata-Osnabrugge

1. Inleiding Arboplan van aanpak

Doel van dit plan

Als vrijwilligers van de Bosrandwerkgroep willen we met dit Arboplan van aanpak aantonen dat de mogelijke gevaren van het vrijwilligerswerk worden onderkend.

We brengen met dit plan van aanpak de mogelijke risico's in beeld via een risico-inventarisatie en -evaluatie (ri&e) en geven mogelijke oplossingen aan. Tevens wordt beschreven hoe en door wie richting vrijwilligers gecommuniceerd en gedocumenteerd wordt. Dit alles moet er toe bijdragen dat vrijwillige werkzaamheden ook op een veilige manier worden uitgevoerd, en dat iedereen zich bewust is van de mogelijke gevaren. Hiermee wil de werkgroep gevolg geven aan de eisen die de Arboret stelt.

Het wil natuurlijk niet zeggen dat er niets mis kan gaan, maar al het mogelijke is vooraf in het werk gesteld om risico's te vermijden, dan wel te verkleinen.

Doel van de werkgroep

Door middel van kleinschalige beheerswerkzaamheden waar de gemeente niet aan toekomt wil de Bosrandwerkgroep werken aan een gevarieerdere plantengroei en meer ruimte voor verschillende diersoorten. Voor omwonenden wordt het gebied daardoor ook interessanter.

Door met vrijwilligers eens in de maand aan de gang te gaan wordt de band tussen de bewoners en het gebied en tussen de bewoners onderling versterkt.

Organisatie

De Bosrandwerkgroep is relatief klein (ongeveer 15 personen). Het "bestuur" bestaat op dit moment uit 4 personen. Vooraf wordt gezamenlijk een jaarlijks werkschema gemaakt, wat tot uitvoering wordt gebracht.

Landschapsbeheer Flevoland zorgt voor gereedschap uitleen, verzekering van vrijwilligers, advies over de uit te voeren werkzaamheden, instructies op de werkdagen, en de contacten met de gemeente. Margriet Brouwer is ons aanspreekpunt, tijdens haar verlof wordt deze taak waargenomen door Lodewijk van Kemenade. Johannes Battjes en Edith Shehata-Osnabrugge voeren namens de werkgroep structureel overleg met Landschapsbeheer Flevoland onder andere ter voorbereiding van de werkdagen.

2. Risico's volgens de ri&e

In deze risico-inventarisatie worden de mogelijke risico's voor vrijwilligers bij verschillende werkzaamheden onder de loep genomen:

Werkzaamheden;

De vrijwilligers in de Bosrandwerkgroep voeren de volgende werkzaamheden uit:

1. Maaien met de zeis, van gras maar ook brandnetel en distel, en dat afvoeren;
2. Snoeien, zagen, vellen van bomen en struiken;
3. Omlieren en/of ringen van bomen
4. Verwerken van stam- en snoeihout;
5. Verwijderen van opslag;
6. Wieden tussen planten, met schoffel of handmatig op de knieën of gehurkte houding;
7. Maken en ophangen van nestkasten.

Risico's;

1. Het maaien met de zeis en slijpen van de zeis, snijwonden;
2. Werken met riek, je verwond iemand of jezelf;
3. In aanraking komen met gevaarlijke planten zoals; brandnetel, reuze berenklaauw en distels;
4. Scherpe zagen, vallende takken en onvallende bomen;
5. Tillen en slepen met stammen hout;
6. Kleine bomen uit de grond trekken, rugproblemen;
7. Oneffenheid van het werkterrein, uitglijden, verstuiken van ledematen;
8. Langdurige of verkeerde eentonige werkhouding;
9. Gebruik van ladder.

Risico-evaluatie

In de handleiding van "ARBO in het Nederlandse landschap" staat beschreven (pagina 119) hoe je voor deze risico's een 'waarde' kunt berekenen. De eerste van bovenstaande mogelijke risico's wordt als voorbeeld genomen. Het maaien met de zeis en slijpen van de zeis, hierdoor kunnen snijwonden ontstaan bij de gebruiker van de zeis en andere omstanders.

W	(waarschijnlijkheid dat een ongeval plaatsvindt = zeer wel mogelijk)	factor 6
E	(effect van het ongeval = ernstig)	factor 7
B	(blootstelling) zeisen = soms (maandelijks)	factor 2
R =	W x E x B [Risico = Waarschijnlijkheid x Effect x Blootstelling]	Risico = 84

De blootstelling wordt op 2 gesteld, omdat er alleen in de zomer/herfst gemaaid wordt, het effect kan ernstig zijn, (invaliditeit is niet onmogelijk) en dat het gebeurt is heel goed mogelijk.

Uitgewerkt geeft dat de volgende risico's voor de hierboven benoemd gevaren:

1. W = 6	E = 7	B = 2	R = 84	> wezenlijk risico
2. W = 6	E = 3	B = 2	R = 36	> mogelijk risico
3. W = 10	E = 1	B = 2	R = 20	> mogelijk risico
4. W = 6	E = 3	B = 2	R = 36	> mogelijk risico
5. W = 6	E = 2	B = 2	R = 24	> mogelijk risico
6. W = 6	E = 3	B = 2	R = 36	> mogelijk risico
7. W = 6	E = 3	B = 2	R = 36	> mogelijk risico
8. W = 3	E = 7	B = 2	R = 42	> mogelijk risico
9. W = 3	E = 7	B = 1	R = 21	> mogelijk risico

Het maximale risico is in dit geval $3 \times 6 \times 15 = 84$. Dat is een wezenlijk risico waarbij aandacht vereist is. De gebruiker van de zeis is verplicht veiligheidsschoenen te dragen en bij het slijpen van de zeis, zijn handschoenen verplicht. Ook moet iedereen attent worden gemaakt op het uitzwaaien van de zeis. Deze maatregelen zouden het wezenlijke risico verkleinen tot een aanvaardbaar risico.

3. Adviezen voor veilig werken in de Bosrand

Oplossingen dienen niet altijd in de sfeer van persoonlijke beschermingsmaatregelen (PBM) getroffen te worden, maar ook in preventie en/of risicovermijding. Onderstaande punten dienen vooraf aan de werkzaamheden aan de orde te komen. Zorg ervoor dat de voorgestelde maatregelen door iedereen worden uitgevoerd, zo niet, dan kan je niet meedoen:

1. Het maaien met de zeis en slijpen van de zeis; De gebruiker van de zeis is verplicht veiligheidsschoenen te dragen en bij het slijpen van de zeis zijn handschoenen verplicht. Dat is een wezenlijk risico waarbij aandacht vereist is. Ook moet iedereen attent worden gemaakt op het uitzwaaien van de zeis.
2. Werken met riek; Een riek heeft scherpe punten en doordat je soms krachtig de riek in maaisel druk kan je jezelf verwonden. Wees voorzichtig en zorg ervoor dat je niet te dichtbij het maaisel staat wat je aan de riek wil drukken. Veiligheidsschoenen en handschoenen worden aanbevolen.
3. In aanraking komen met gevaarlijke planten zoals; brandnetel, reuzenberenklauw en distels. Brandnetels en distels zijn onprettig planten om zonder handschoenen aan te pakken, de reuze berenklauw kan blaarvorming op de huid veroorzaken bij aanraking, doe dus altijd handschoenen aan.
4. Scherpe zagen, vallende takken en onvallende bomen; Zagen heb je het liefst zo scherp mogelijk, dat zaagt lekker snel, echter worden ze hierdoor ook gevaarlijker voor de gebruiker. Sta hierbij stil, en draag altijd handschoenen. Bij vallende takken of bomen altijd goed om je heen kijken of andere mensen geen gevaar lopen, en duidelijk waarschuwen "van anderen". Als er dunne takken worden gesnoeid is het dragen van een helm met gelaatsbescherming niet verplicht maar wel aan te raden, gaan complete bomen tegen de vlakte, dan is een helm dragen verplicht.
5. Tillen en slepen met stammen hout; Denk aan je rug bij het tillen, als het echt zwaar is dan tillen vanuit de knieën, of het samen doen.
6. Kleine bomen uit de grond trekken; denk aan je rug, doe dat met z'n tweeën, waarbij één trekt en de ander de wortels doorsteekt.
7. Oneffenheid van het werkerrein, uitglijden, verstuiken van ledematen; Draag altijd stevig schoeisel met een stroeve zool, dat je voet en enkel voldoende steun geeft. Klompen zijn voor dit gebied niet geschikt.
8. Langdurige of verkeerde eentonige werkhouding; Varieer in werkzaamheden, en neem voldoende pauzes.
9. Gebruik van ladder; plaats de ladder stevig in de grond of, en zorg dat je met z'n tweeën bent, waarbij de één de ladder vasthoudt en/of materialen en gereedschappen aangeeft.

4. Begeleiding en toezicht

De Bosrandwerkgroep is relatief klein (ongeveer 15 personen). Er is niet een echte hiërarchische leiding. Johannes Battjes en Edith Shehata-Osnabrugge hebben vooraf contact met Tiem van Veen (bij afwezigheid van Margriet Brouwer) over de invulling van de werkdag. Tijdens de werkdagen wordt ook de detailinvulling besproken.

Tiem van Veen zorgt voor de werkinstructie bij aanvang van nieuwe werkzaamheden, hier wordt op de mogelijke gevaren van werkzaamheden en gereedschappen gewezen. Ook wordt

vastgesteld welke PBM's iedereen dient te gebruiken. Als blijkt dat een vrijwilliger zich hier niet aanhoudt zal Tiem van Veen de bewuste vrijwilliger hierop wijzen. Wil de vrijwilliger hieraan niet meewerken, wordt hij/zij verzocht te stoppen en weg te gaan. Bij ongevallen of bijna ongevallen dient dit te worden geregistreerd.

5. Instructie, voorlichting en scholing

Bij aanvang van het werkseizoen en/of bij de eerste keer dat een bepaald soort werkzaamheden wordt uitgevoerd, geeft Tiem van Veen (of Margriet Brouwer) veiligheidsinstructies. Dan wordt de aandacht gevestigd op de mogelijke gevaren, en de te gebruiken PBM's. Ook elke nieuwe vrijwilliger krijgt deze instructies. Bij iedere werkdag dient er een EHBO-er of BHV-er aanwezig te zijn. De werkgroep moet nog inventariseren welke vrijwilligers hiervoor een diploma hebben.

Iedere vrijwilliger krijgt een kopie van het Arboplan, zodat hij zelf ook kan nagaan wat er van hem wordt verwacht.

6. Persoonlijke beschermingsmiddelen

Laarzen of wandelschoenen geven stevigheid aan de voeten en de zolen zorgen voor grip. Het is wenselijk dit type schoeisel bij werkzaamheden te dragen. Klompen zijn niet geschikt voor dit terrein. Vrijwilligers zijn zelf verantwoordelijk voor de aanschaf van laarzen en of schoeisel. Wordt er met de zeis gewerkt dan stelt Landschapsbeheer Flevoland werkschoenen ter beschikking. Vrijwilligers hoeven zelf niet voor handschoenen en veiligheidshelmen te zorgen, die zijn altijd aanwezig, evenals een EHBO doos. Vrijwilligers dienen het te melden als PMB's beschadigd of niet meer geschikt zijn.

7. Gereedschap

Het gereedschap en wordt geleend van Landschapsbeheer Flevoland. Zij zorgen ervoor dat het gereedschap op de werkdag in goede staat verkeert. Vrijwilligers dienen gebreken aan het gereedschap te melden.

8. Registratie en analyse

Edith Shehata-Osnabrugge zal door Landschapsbeheer Flevoland op de hoogte gehouden worden van de actuele ontwikkelingen op het gebied van de Arbowetgeving. Als het Arboplan hierdoor verandert, dient er een vervangend plan komen, of een aanvulling op het oude plan. Jaarlijks zal geïnventariseerd worden of dit het geval is. Bij veranderingen moet dit worden doorgegeven aan de vrijwilligers en eventueel worden toegelicht. Johannes Battjes houdt bij welke vrijwilligers aanwezig zijn geweest, en wie welke informatie heeft ontvangen.

Als er (bijna) ongevallen plaatsvinden, dan moeten deze gemeld worden bij landschapsbeheer Flevoland om:

- actie op te ondernemen en/of de arbeidsinspectie in te schakelen;
- ervan te leren;
- en dit soort ongevallen in de toekomst te vermijden;
- eventueel het Arboplan bij te stellen.

Bij de volgende werkdag wordt zonodig extra aandacht besteed aan de voorvallen van eerdere werkdagen. Zo wordt veilig werken een vast onderdeel van ons vrijwilligerswerk. Duidelijk, helder en betrouwbaar.

